

PETER D'AGOSTINO

Prijedlog za **Q u b e**

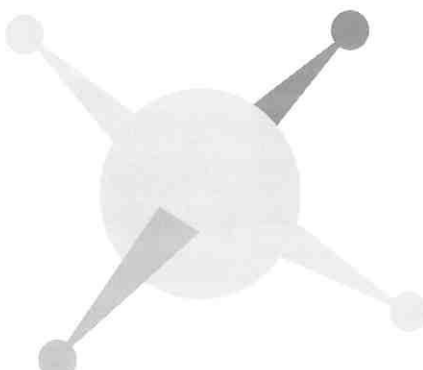
"Qube" u Columbusu, Ohio, prva je komercijalna aplikacija dvosmjernje kablovske televizijske tehnologije. 1978. prihvatili su emitirati Prijedlog za "Qube" Petera D'Agostina, no naposljetku je umjetničkom projektu otkazano gostoprimstvo. Potom je, u ponešto izmijenjenom obliku, projekt preuzelo sveučilište u New Yorku i instaliralo ga u Pensilvaniji, gdje se, uz potporu Državne zaklade za znanost, trebalo "pokazati mogućnosti komunikacijske tehnologije u podizanju građanske svijesti".

Video traka sastoji se od pet odsječaka koji pokrivaju opseg od teoretskih propitivanja do svakidašnjih događaja u formi teksta, novina, fotografije, filma i video performansa. Nakon gledanja uzoraka svakog od tih pet dijelova, televizijska bi publika, po načelu konsenzusa, odredila raspored sekvenci, te potom imala priliku vidjeti rezultate tog procesa. Pet puceta koja stoje gledateljima na raspolaganju omogućuju 120 varijanti montaže finalne trake. Osim što sam želio uvesti novinu producirajući video koji se montira na temelju javnog mnijenja, htio sam suprotstaviti dvije središnje točke komunikacije i informacijskih sustava - feedback i ideologiju.

Isječak iz teksta objavljenog u Teleguide - Including Proposal for Qube, Dayton, 1980.

N A M J U N E P A I K

Umjetnost i

Početkom našeg stoljeća, francuski matematičar Henri Poincaru rekao je... (Da, bilo je to usred takozvanog materijalnog napretka i otkrivanja novih Stvari...), Poincaru je istaknuo da nisu otkrivene nove *STVARI* nego novi *ODNOSI* između već postojećih stvari.

Ponovno smo na kraju stoljeća...ovoga puta otkrivamo nove softvere... koji nisu nove stvari nego nove misli... i ponovno gledamo i otkrivamo nove odnose između gomile različitih stvari i misli... već smo do koljena u postindustrijskom dobu. Satelit, te osobito

Pozadina

Za ženu, dnevnik je oduvijek način bilježenja privatnih misli i osjećaja. Godine 1985. započela sam životni i umjetnički videoprojekt *Elektronski dnevnik*. Ispovijest u prvom licu bilježi transformacije/transcendencije srednjovječne žene. Ja nastupam kao, što u stvarnom životu i jesam, središnji lik tih isječaka koji se doista odnose na godine u kojima su napravljeni. Teme se dotiču osobnosti da bi se ispričala priča o individui koja sudjeluje u svojoj kulturnoj okolini, analizira ju i na nju reagira zrcaleći opsesije, intrige, bol, otuđenje i nadu suvremenog društva. Kako privatno postaje javno, tako i monolog postaje akutna i ponekad bolna analiza Amerike. Elektronski dnevnik proizlazi iz feminističkih performansa sedamdesetih godina, te se, kao i oni, bavi dokumentiranjem i artikulacijom identiteta. No, za razliku od tih performansa, Elektronski dnevnik je oblikovan da bi bio elektronski distribuiran širokoj publici. Iako su ti video radovi producirani privatno, bez snimatelja i tehničara, ipak su, potom, paradoksalno, doživjeli široku i međunarodnu distribuciju.

iz L.H., Video 1980 - Present: Videotape as Alternative Space, 1992., L.H. posebno izdanje, Chimaera Monographie 4, Belfort, Francuska

sateliti

izravna dvosmjerna satelitska veza snažno je oruđe za čovjekovu *Videosferu...*

Kaže se da cjelokupna znanost vuče svoj korijen od Aristotela, no, ipak, znanost kozmičke estetike započeo je *Sarutobi Sasuke*, slavni ninja (samuraj, majstor mnogih čudesnih vještina, koji se mogao učiniti nevidljivim, uglavnom da bi neopaženo uhodio neprijatelja). Prvi je korak, za ninju, smanjiti udaljenost, stisnuti Zemlju, odnosno zaobići zakon gravitacije. Za satelit, to je sitnica. Baš kao što je

Mozart majstorski ovladao tek izumljenim klarnetom, tako i satelitski umjetnik mora skladati umjetnost koja sasvim odgovara i novim fizičkim uvjetima i novoj gramatici. Satelitska umjetnost u najvišem smislu ne prenosi tek postojeće simfonije i opere u drugu zemlju. Ona mora pronaći način i postići dvosmjernu komunikaciju među suprotnim stranama svijeta, dati konverzijsku strukturu umjetnosti, prevladati vremenske razlike, poigrati se sa improvizacijom, neodredivošću, ehom, feedbackom, i praznim prostorima u cageovskom smislu, mora trenutno ovladavati razlikama među kulturama, predrasudama, i to zdravim razumom koji dijele sve nacije. Satelitska umjetnost mora izvući po najbolje od svih tih elemenata (jer oni mogu biti upotrebljeni i loše i dobro) stvarajući viševremensku, višeprostornu simfoniju...

Betamax traku pod nazivom "Život" ne možemo prevrtiti na početak. Važni događaj zbiva se samo jednom. Tri smrti (Sokratova, Kristova i Bo Yijeva, odnosno Shu Quijeva), tri moralna temelja triju civilizacija dogodile su se samo jednom. Susret dviju osoba, susret osobe i njezina vremena, kaže se - "događa se jednom u životu". Ipak, svežanj sastavljen od takvih dijelica egzistencije (ako te djeliće možemo sakupiti u svežanj) odeblija je i to upravo zahvaljujući satelitima. Tijek mišljenja je poput skakanja električnih iskri preko sinapsi između moždanih stanica složenih u višeslojne matrice. Nadahnuće je bljesak, pucanj u neočekivanom smjeru i potom spuštanje u neku točku one matrice. Satelit, slučajno i neizbježno, proizvodi neočekivane susrete osobe

sa drugom osobom, te tako obogaćuje sinapse među moždanim stanicama čovječanstva. Thoreau, autor knjige "Walden, život u šumi", predšasnik hipija iz devetnaestog stoljeća, napisao je, "Telefonska kompanija pokušava telefonom spojiti Maine i Tennessee. Ipak, čak i ako uspiju, što će ti ljudi reći jedni drugima? O čemu oni uopće mogu razgovarati?" Naravno, povijest je odgovorila Thoreauovo pitanje (pomalo smiješno). Naime, razvili su feedback (ili, upotrijebimo li stariji pojam - dijalektiku) novih kontakata koji tako stvaraju nove sadržaje, a ti novi sadržaji onda donose nove kontakte...

Zahvaljujući satelitima, misterija susreta s drugim (misterija slučajnog susreta) akumulirat će se geometrijskom progresijom i tako postati glavni nematerijalni proizvod postindustrijskog društva. Bog je stvorio ljubav da promiče ljudsku vrstu. No, i neznajući, čovjek je počeo voljeti radi ljubavi same. Po istoj logici, iako čovjek govori da bi nešto postigao, neznajući, on sada počinje govoriti radi govora samog.

Od ljubavi do slobode malen je korak. Dati unaprijed odredbu slobode paradoks je. Da bismo razumjeli slobodu moramo pratiti njezin povijesni razvoj. Američki novinar Theodore White pisao je jednom o tome kako vođama Kineske komunističke partije u Yananu, za vrijeme II. svjetskog rata, nije uspio objasniti razliku između slobode i pohlepe. Dvije i po milijarde dvoznakovnih permutacija proizlazi iz 50 tisuća kineskih pismena. Unatoč tome, *Ziyou*, dvoznakovna riječ za slobodu, nije postojala prije 19. stoljeća. Iznimno je teško prevesti *ren* (dobro-

hotnost, čovječnost) i li (protokol, svečanost) na engleski, za razliku od, na primjer, riječi *dao* (put). Isto je tako iznimno teško prevesti *liberty* i *freedom* (sloboda) na kineski. Čini se da je riječ *gongchan*, koju u značenju komunist rabe u Kineskoj komunističkoj partiji, posuđenica iz japanskog. Možda je i riječ *ziyou* nastala na sličan način. Čak u svijetloj i slobodnoj staroj Grčkoj, pojam slobodni čovjek odnosio se na društvenu klasu, a filozofska koncepcija slobode nije postojala. Strastvena ideja slobode, kaže se, rođena je u najneslobodnijem, mračnom, srednjovjekovnom kršćanstvu. Nadalje, čovjek je bio najsnajznije svjestan te strastvene ideje upravo usred uspona fašizma i usred dekadencije ruske revolucije, te za vrijeme gubitka građanskih sloboda prije i poslije Drugog svjetskog rata. Danas, u zapadno-europskom društvu koje je od šezdesetih godina do danas opet iskusilo povratak slobode i prosperiteta, egzistencijalizam Camusa, Sartrea i Berđajeva je opet zaboravljen. U svakom slučaju, sloboda nije koncepcija ugrađena u čovjeka (ne nalazimo je niti u Kuranu niti u Konfucijevim Izrekama), sloboda je umjetna tvorevina, kao čokolada, kao žvakača guma.

“Porast slobode” koju su uveli sateliti (iz jednog egzistencijalnog pogleda, govoriti o porastu slobode je paradoks, jer sloboda je kvalitativna a ne kvantitativna ideja) može, suprotno očekivanjima, dovesti do “pobjede jačega”. (Iako se uvezene koncepcije slobode i jednakosti mogu činiti brat-skima, u stvari su one antagonistički stranci.)

Nedavno, jedno je eskimsko selo, u Artičkoj regiji Kanade, počelo uspostavljati veze sa civili-

zacijom. Trenutno imaju četiri trgovine. Prva je trgovina mješovitom robom. Druga prodaje slatkiše. (Ti su ljudi tek nedavno prvi puta okusili šećer.) Treća je, naravno, videoteka.

Bez sumnje, video ima neizmjerne magične moći, što znači da je drevna i tradicionalna eskimska kultura u opasnosti da ju na brzinu pregaze buldožeri iz Hollywooda. Proces dosezanje satelitske slobode jakoga, mora pratiti zaštita kulture slaboga, stvaranje različitih softvera koji će u život provoditi kvalitativne razlike među kulturama. Da to nije nemoguć zadatak dokazuju pjesnici *beat* naraštaja koji su učili od Zena, *Phillip Glass* koji je poticaje dobio iz indijske glazbe, te *Steve Reich* koji je, ugledavši se na glazbu iz Ghane, stvorio originalne kreacije visoke umjetnosti kasnog dvadesetog stoljeća.

Sve dok ima užitka u turizmu, ima i zanimanja za drugačije kulture, a satelit može svaki dan pretvoriti u putovanje. Dakle, Sarutobi Sasuke ne samo da utjelovljuje podrijetlo kozmičke estetike nego i etnički romantizam koji mora biti stalni sudrug satelitske umjetnosti.

izvadak iz N.J.P.: Art for 25 million people: Bon Jour Mr. Orwell:
Kunst und Satellite in der Zukunft, DAAD Galerie, Berlin

